

דם. אנש וצלוליד

מצלמת הסרט כמו נוצרה לתמצת את הקרב. גייה יכול לצייר את מוראות הקרב ב" שורה של רשמים מלאי זועה, ציירים רומנטיים מסוגלים לדמיון, בירצות רחבות, ו" ערוכות לפי מיטב חוקי הקומפוזיציה. קר" בות איסטוריים מפורסמים, דויד מסוגל לק" לוס בתמונה את המשמעות הטראגית של נסיגת נפוליון ממוסקבה, אולם רק מצל" מת הסרט יכלה להגיש דו"ח כמעט-שלם, אובייקטיבי עד כדי אכזריות, של הטבח הה" דוד המתוכנן, הממוכן והעיוור שהאדם העלה אותו לרמת מדע כמעט-מדויק.

איך הצלית גריפית, ביחוד בסרטו הגדול לידתה של אומה, להראות לנו את המלחמה מכל צדדיה? על"ידי תמונות סירוגין של כלל הקרב, של המערכים הגדולים, של ההמון המוביל לטבח, ביחד עם הפרטים הקטנים של החיילים הקטנים והאפורים. על"ידי שילוב תמונות התותחים הממיתים עם תמונות הא" דם המומת. ומכיון שכסרט קובע הבמאי-העז" רך את אורכה של כל תמונה ותמונה בסך הכל של הסרט, הריהו מסוגל לקבוע את המקצב הרצוי לו. בסרטי המלחמה הגדולים המקצב הוא מקצב המוח.

היד והפרפר

ואני מהרהר בעיקר בכמה וכמה תמונות לא-נשכחות בסרטי מלחמה גדולים שראיתי. בשקט שלאחר הטבח בבמערב אין כל חדש ללואים מילסטון... המצלמה מניחה לתמונה הגדולה של החפירות והבוץ ומקדישה את חשומת-עדשתה לכף יד המנסה לכוון פר" פר... שריקת יריה מפלחת את המסקול והיד מפרפרת בגסיסה.

או בתמונות הסטאטיות של חברי מסדר האבירים הגרמני באלכסנדר נייבסקי לא"י" זנשטיין... בשריונם הכבד הם מתקדמים אט, אט, בצעדים בטוחים אל מול חילותיו הקלים של המצביא הרוסי... עד אשר הקרב נשבר מתחת לשריונים, לצלילי המוסיקה של סרו" קופייב...

או המשוויין הגרמני העובר ביעף על פני מארב שבצדי הכביש, בטיל בשמש, גם הוא סרט של מילסטון... אש נפתחת על המשור" יין... הוא מתהפך... יד רועדת מופיעה בצ" הר... שתי יריות והיד צונחת...

או התקפת המטוסים היטאנים על קסר" קטני הנווילולו במערתה ועד עולם... ואנית הקרב הנלכדת בסיפון בהמרד על הקיין.

או מסע השבויים הגרמנים בסרט הדוק" מנאטרי סטאלינגרד... והתכונה להתקפת ה" כידונים בנצחון במדבר האנגלי... והתקפת הפרשים בהסתערות הבריגדה הקלה... או תחית ההרוגים באני מאשיס... והנפת הדגל האמריקאי על ראש ההר באיבו גיימה... והתק" פת היאוש של רגלי הדורומים בלידתה של אומה (סרטו של גריפית, כמובן, לא של דה"מיל)... הרכבת המשווית בצ"פאייב... והפלישה בבני המשפחה לתורולד דיקנסון, העושה עכשו בארץ... והתקפת אלף המט" סים בהיפחיה ממחפס...

המלחמה היא עסק רע, לכל הדעות, אבל איוה נושא נפלא לסרט!

ססך משולש

עצם רחבותו של הנושא המריצה את במאי סרטי המלחמה לבקש לעצמם דרכי ביטוי נועזות יותר, מלאות הבעה, להרחיב את היריעה הרגילה. אבל גאנס, למשל, הבמאי הצרפתי, ניסה בסרטו נפוליון (1928) לצלם את תמונות הקרב הגדולות בשלושה מסכים, במקום האחד הרגיל.

הכל בוז לו, והנסיון נכשל.

היום נמצא המסך הרחב, בצורה משוכללת, בשימוש רב והולך. הוא קרוי סינמסקופ.

יותר מ"20 שנה שמשו מאורעות אלה עצמם נושא לסרט מלחמתי גדול שחולל מהפכה בעולם הראינוע: פוטימקין, בבימויו של סרגיי איזנשטיין.

קיסרי רומא והמכבים

אולם מפוטימקין של זאקה לפוטימקין של איזנשטיין ארוכה הדרך, והיא עוברת דרך הוליבור. אמנם, גם בארצות אחרות נעשו בעשור הראשון והשני של המאה נסיונות בשטח הסרט המלחמתי; המפיקים גילו כי המצלמה קולטת בקלילות ובכשרון את תמו"

מן הראשונים: ח'קטור מקלאגלו ו" אדמונד לו במחיר התהילה, שהוא אחד מסרטי המלחמה הגדולים של שנות העשרים.

נות ההמון הסוערות, כך צולמו באיטליה סרטי-קרב למכביר, ואיטליה או מרכז הסרט באירופה. פילמים ארוכים (עד לשעה אחת!) ומרובי משתתפים יצאו מאולפני רומא: ס" פורים אכזזיים ורומאנטיים על קיסרי ר" מא. חניבעל וגושימים תנ"כיים. וגם, מספרת לנו ההולטוריה של הראינוע, סרט בשם המכבים.

באותם הימים היתה גם תעשית הסרטים הרוסית בפריחה ראשונה, תחת שלטון הצאר, ובמוסקבה מצלם בעל-זימה אחד עיבוד רא"י נוע של מלחמה ושלום לטולסטוי בתפקיד הראשי: שחקן צעיר שתתיר היה לזכות בשם עולם: איכן מאזרחי. בצרפת ואנגליה מצל" מים יומני-מלחמה לרוב בחצרות האולפנים. הקלה, שבאותם הימים מורכב בעיקר מבני הדלים שבדלת העם, רובם ככולם חסרי הש" כלה מקבלים את השקרים האלה ברצון.

אך באותו זמן מתחיל לעבוד בבירת הרא"י נוע החדשה, הוליבור שבדרום קליפורניה, במאי-סרטים צעיר, שחקן" כמה שנתגלגל אל המצלמה בדרך מקרה. שמו דוד חזק גריפית.

המערכים הגדולים והפרטים

"אנו למדנו את תורת הסרט מגריפית" אמר פעם הבמאי הרוסי הגדול ווסבולד פי" דובקין. הוא לא הגויים.

גריפית היה הראשון אשר השתמש שימוש אמנותי בעריכה, בשילוב הגיוני ומקצבי נכון של תמונות הסרט. גריפית הבין כי עינה של

המלחמה היא סיפור מצוין; השלום הוא חומר קריאה משעמם. (תומאס הארדי)

"ספרים כי באחד הימים התפרץ לחד" רו של מנהל חברת סרטים הוליבודית אחד הסגנים וקרא:

"בוס, הגשם הרס את תפאורות הכפר ה" צרפתי שבנינו בשביל הקומדיה המוסיקאלית והפך את הקרקע למרק של בוצ."

"אין דבר," השיב המנהל בקור רוח. "גש" תמש בשטח לצלומי סרט מלחמה."

אינני אחראי לדיוק שבספור הזה, אבל אמת גדולה בוודאי שיש בו. סרטי המלחמה, בוד" מה לכל קאטיגוריה גדולה ונפרדת של סר" טים, הם ילידי המסיבות והשאפה החזקה (והחיונית) לרחוק, לא נטייתם של המפיקים לפאציפזם או לתרחור מלחמה. סרטי המלח" מה הטיפו פעמים לשלום ופעמים למלחמה. הכל לפי התקופה שבה נוצרו. לא היה שום סרט מלחמה חשוב שיצא חוצץ כנגד הרג" שות שפיעמו בלבבות הקהל הרחב בתקופה שבה הופק. בעוד סרטים מסוגים אחרים היו עוללים להיחצר על"ידי בודדים יוצאי דופן מבלי להתחשב בהכנסות, חייבו הה" צאות הגדולות הנדרשות להפקת סרט מלחמ" תי הליכה עם הורם ששינה את כונו מעת לעת.

בעצם הדבר, אם נתבונן מקרוב בסרטי המלחמה, לא הטיף שום סרט לשכיבות דמים. בעתות שלום היתה ההטפה אנטי-מלחמתית ובימי המלחמה קראו הסרטים למלחמה רק בכדי שתשים קץ לכל המלחמות. בכל ממלכת הקולנוע ממוסקבה ועד קליפורניה לא היה אחד שלא סלד מפני דם, אלא שלמען הסלידה הזאת נשפך המון מין עבניות על גופות" הם של רבבות ניצבים ושחקנים שהתבוססו בבוץ החפירות, או הסתערו על חילות איכ" גיימה או קראו "למען סטאלין" על פני ער" בותיה השלונות של סטאלינגרד, והשתתפו למען המצלמה, באלפי קרבות קולנועיים אח" רים. בד הכסף כבר הראה לחסידיו תמונות מכל מלחמות ההיסטוריה, שלא הזכיר כמה מלחמות טרום ההיסטוריות ופוטורסטייות.

דגל באולפן

בימי ינקותו של הסרט, עוד לא היה צורך בהמונים רבים בכדי לזעזע את מצפוננו הלא" מי של הצופה. בשנת 1898 הוצג ברחבי ארצות-הברית סרט קצר (אורך: 2 דקות) שהכניס למפיקים הון רב. היה זה בזמן מל" חמת ארצות-הברית בספרד והסרט נקרא: "אנו קורעים את הדגל הספרדי". סיפר, כעבור שנים, במאו, סטיוארט בלקטון:

"האולפן שלנו היה חדר קטן. במרכזו על רקע הקיר, העמדנו מוט ובראשו תלינו דגל ספרדי. הצלם החל מסובב את הייתה הושטתי את ידי וקרעתי את דגל האויב. אחר תליתי במקומו את הדגל האמריקאי... הקהל קיבל את הסרט הדרמתי בהתלהבות עצומה."

משך שנים אחדות התפשט נוהג ביום מאר" רעות אקטואליים חשובים באולפנים, ומל" חמות זכו, כמובן, לתשומת לב מיוחדת. בקאטאלוג של חברת פאטה הצרפתית משנת 1905 אני מוצא את התיאור הבא:

"המהפכה ברוסיה — המאורעות באודיסה — הסירת הנטיץ פוטימקין — מרד המלחים — רצח אחד הימאים על-ידי רב החובל — פעולת תגמול של המלחים — כבוד לנרצח — הצגת הגחיה על המזח באודיסה — הפ" צצה, התקוממות ההמונים בעיר ובינה פללית — דיכוי המרד. מחיר הסרט: 80 פראנק."

בסרט המרתק הזה, שבוים בידי אחד מח" לוצי הראינוע החשובים, פרדינאנד זאקה, כבר השתתפו כמה עשרות ניצבים אשר שח" קו, בסידרה של תמונות חיות מועטות תנו" עה, את מאורעות מהפכת 1905. כעבור קצת

המרד על הקיין

כתוב בידי סטאני רוברטס (ארצות-הבר) לפי הרומאן מאת הרמן ווק בימוי: אדוארד דמיט

לילי

בימוי: וינצ'נזה מינלי (ארצות-הברית)

המשחק הגדול

כתוב בידי זאק פיידר ושארל ספאק (צרפת — אי) בימוי: רוברט סיודמאק.